

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja 1., 10. in 20. dne vsaciga meseca na celi polji, in velja po pošti za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., v tiskarnici sprejemana na leto 2 gld. 60 kr. in na pol leta 1 gld. 30 kr., ako uni dnevi zadenejo v nedeljo ali praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XVIII.

V Ljubljani 1. kimovca 1865.

List 25.

Sveti križ.

Bod' česčen.
Preslavljen
Sveti križ!
Kter deliš
Tolažilo revnim v solz dolini,
V terpljenju moč, hlad v bolečini.
Ko vse zapuša me, si up edini
Mi, sveti križ na Golgate višini.
Ko umiral,
Bom oziral
Zaupno se,
Okriž, v Te!
Sej se tudi
Vmukihudi
Kralj nebes
Je nate, les
Prečastiti!
Dal pribiti
Iz dobrote,
Da sirote,
Oče večni
Rod nesrečni
Spet veselo je objel,
V svojo milost nas vzal,
Le po njer. o znamje milo!
Čast in slavo si dobilo,
Bod' česčen, preslavljen, sveti Križ.
Tolažilo v solz dolini ti deliš! F. Silvester.

Angel varh.

Kdor želi nevarno, če tudi znano pot opraviti, mu ni brez zanesljivega spremljevalca hoditi, da ne zajde, da ne pride med sovražnike, ali celo med razbojnike in tatove, ki bi mu vse pobrali, ga morebiti še hudo ranili, ali celo ubili.

Kaj pa je tvoje življenje, o človek! če ne silno silno nevarna pot v večnost? Oberti se kamor koli, povsod te čakajo nevarnosti dušne in telesne. To previdi lahko vsak človek, še malo dete v zibeli, ki se zbujeno milo joče, ako ne vidi matere pri sebi. To moraš spoznati ti mladeneč in ti mladenka, kterima se svet jako prilizuje in prikupuje, dokler vaji večkrat ne zakuje v verige pregrešnih slast in strast; — oh, da bi tako ne! To mora priterditi mož zakonski, ženska zakonska, ki tudi v tem stanu skušnjav nista prosta in potreba jima je vse čujočnosti, da ohranita poštenje in čisto vest. Tega ne bo tajil tudi oslabljeni sivček, kterega so telesne moči že skorej zapustile, vender pa skušnjave še niso od njega zginile.

Pač potreben nam je torej preljubi prijatelj in spremljevalec, naš angel varh, kterega Bog vsakemu človeku odloči že precej v začetku njegovega življenja, da ga varuje po nevarni poti življenja dušnega in telesnega hudega, in ga noč in dan po vsih krajih spremlja.

Naturna reč pa je, da angeli sploh imajo s kakim ljudstvom toliko manj opraviti, kolikor bolj je spačeno, in ravno tako se tudi s posameznim človekom toliko bolj peča njegov angel varh, kolikor zvestejši na njegove znotranje opomine pazi in se po njih ravna. Torej govori Bog: „Glej, poslal bom svojega angela, kateri pojde pred teboj, in te bo varoval po potu; toda spoštuj ga in poslušaj njegov glas!“ (2. Moz. 23.)

Ker pa človek k vsemu dobremu, kar ima doseči, mora tudi z lastnim trudom pripomoči in za vse blago darove prositi; torej je očitno, da je treba tudi angelom se v njih varstvo priporočati, jih za pomoč prositi in jih ravno s tem posebno častiti, da človek njih glas posluša in spoštuje. Angelom, ki so veliko imenitnejši in čistejši bitja mem ljudi, je Bog dal tudi veliko moč. Blagor mu, kdor je zvest otrok svojega angela varha; pa tudi gorje njemu, kateri prezira in zaničuje vse njegove opomine in svarila! Zraven dušne naj večje nesreče se mu bo tudi v telesnih rečeh hudo godilo. „Glej, da ga ne zaničuješ; ker ne bo ti zanesel, kadar grešiš!“ — pravi Bog: — „in moje ime je v njem,“ v mojem imenu dela, moja volja je, da naj te kaznuje, ako ne maraš za njegovo vodbo in svarjenje, ter prederzno grešiš. „Ako pa poslušáš njegov glas, bom sovražnik tvojim sovražnikom, in bom nasprotval tvojim nasprotnikom.“ (2. Moz. 23.)

Brez števila izgledov iz vsakdanjega življenja poteruje to resnico. Naj razložim saj nekatere.

J. K., zakonsk mož, je bil svoje mlade leta preživel pošteno in kersansko, ker bil je sin dobrih staršev, ki so bili tudi njega izredili modro in v Božjem strahu. Neomadežan in z dobrim imenom je stopil tudi v zakonski stan, in je v tem stanu nekatere leta ravno tako čedno živel. Pozneje pa se je vdal zalizovanju neke nesramne ženske in zapravil je poštenje ter se popolnoma zaverigel. Svojo zakonsko ženo, ktera mu je bila poprej ljuba in draga, je začel nazaviditi in tudi neusmiljeno z njo delati. Službo in besedo Božjo, kar mu je bilo poprej priljubljeno, je skoraj čisto opustil. Kar si je bil z dobrim gospodarstvom pripravil in pridobil, je začel zdaj vse od kraja poganjati in zapravljati z uno nesramnico. Milo ga je poprosila večkrat njegova dobra žena, da naj neha taki biti; to pa ni družega pomagalo, razun da je mogla dosti prestanih od njega slišati. Na vse zadnje pa je nekaj zavoljo revšine, ki je bila že prederla v hišo, nar bolj pa zavoljo hudobije svojega moža dom in še male otročice pustila in šla po svetu si pri dobrih ljudeh iskat kruha. Se ve, da bi žena ne smela doma in otročičev zapustiti, če se ji tudi hudo godi. Pride na Kras, in ker se sramuje beraciti, se je lotila dela in je tamkaj nekoliko časa žela. Pa kmali jo tukaj huda bolezen opade, k kateri, se ve da, so ji tudi dosti pripomogle serčne spečenine zavoljo njenega razuzdanega moža, in — na Krasu umerje.

Moža smert uboge žene čisto nič ne gine, temuč ko je vdovec, je še prederzniši v svojem nečednem življenju. Znanci in sosedje ga svarijo in opominjajo, pa je vse zastonj. Tudi duhoven ga je po svoji dolžnosti večkrat poklical v stanovanje pred-se, in resnobno mu je na serce govoril, kolikor se je dalo; bilo pa je vse bob v steno. Nekega dne ga duhoven zopet pokliče, mu posebno goreče prigovarja, da naj se poboljša, mu to in uno pred oči stavi, na zadnje pa žugaje reče: „Bojim se, bojim se, — močno se bojim, da vas bo vaš angel nazadnje popolnoma zapustil, in bote nesrečen konec storil, ker v poboljšanje ne obrnete tega predragega časa, ki vam ga ravno na prošnjo angela varha Bog še pridajšuje. Ljubi moj! kje bi bil že vi, kdaj že bi bile vas zadele strašne šibe ostre pravice Božje, ako bi ne bil vaš angel varh za vas pri Bogu prosil, da vam je dozdej še tako milostljivo prizanašal!“

Pa tudi to nič ni izdalo. Duhoven mu je postal s tem le nadležin in siten, tako da ga že več ubogati ni hotel, kadar ga je vabil, da naj posebej k njemu pride. Veselil se je pa zaslepljen svojega spáčenega življenja, da bi djal, kakor neumna vešarica, ki zvečer okoli luči ferli, dokler se ne osmоди in mertva ne obleži.

Pa kaj se zgodi? Ravno v petek pred visokim praznikom vseh svetih angelov varhov se je J. K. kregal z enim svojih sosedov zavoljo malo apna. Bila je pri tem prepiru tudi zraven tista nesramnica, ktera je njega tako dražila ino podpihovala zoper sosedu, da je prišlo na zadnje v silno hudi jezi še celo k pretepanju. Ker se sosed boji, da bi od dvéh, ki sta šla zoper njega, ne bil premagan, mahne trikrat zaporedoma J. K. po glavi z nekim orodjem, da kar berž v kervi obleži in so ga sosedje popolnoma nezavednega domú odnesli. Drugi dan pride sosedu tega J. K. k duhovnu in ga poprosi, da bi šel kar nagloma k J. K. mu delit zakrament sv. poslednjega olja; z Bogom, pravi ona, ni k njemu hoditi, ker je že vso zavednost zgubil in tudi nič več ne govori. Duhoven, dasiravno mu še ta strašni prigodek ni bil znan, se vender ni z nobenim popraševanjem dalje mudil, temuč podviže si, kolikor le mogoče, k imenovanemu bolniku. Pa ko pride že blizo hišnega praga, mu pride ravno ta sosedu naproti ter mu pové, da je ravno zdaj J. K. dušo izdihnil in umerl.

Zalostno se verne duhoven domú ter si misli sam pri sebi: tako se mu godi, kdor svojega angela varha zapusti. V praznik vseh angelov varhov popoldan je bil pokopan.

Naj povem drugi izgled. Komaj leto preide, kar se je bila povedana žalost dogodila, pridejo drugo leto v predvečer visokega praznika vseh angelov varhov v neki kraj nekteri takih, ki se med bolj omikano in prebrisano ljudstvo štejejo, in se sami sebe nad vero za zadosti razsvitljene spoznavajo, da bi tamkaj po bližnjih gozdéh ravno v nedeljo vseh angelov varhov lov imeli. Vidi se pa tudi, kako ti loveci eden za drugim prihajajo v neko hišo, v kateri je stanovalo ženstvo zanikarnih staršev. Tudi duhoven to vidi in si misli: Kaj bo to! . . . Vzdiguje ga, gorečnost za njegove ovčice ga žene; spusti se v to hišo, tamkaj pričujočim pové, kar jim gre, pa videzno brez zamere, in gre venkaj. Komaj pa odide duhoven, gre spet drugi takih posvetnih modrijanov v hišo in svoje tovarše vpraša, kaj je duhoven tukaj imel opraviti? Povedó mu. On pa se strašno groziti začne in duhovnemu vse hudo žugati. Dobi tudi župana ino mu reče: Povejte svojemu —u, da mu bom že jez pokazal in mu gotovo ta ne bo odšla. — Ali kaj se zgodi? Za malo dnevov potem, ravno med osmino visokega praznika vseh sv. angelov varhov, pade v neki gostilnici ta prederznež po stopnicah in si vrat zlomi, ter v pijanosti naglo in neprevideno smert stori. —

Tako se je vsakteremu bati naj hušjih šib, kateri svojega angela varha žali in mu nasproti dela. Blagor jim pa, kateri svojega angela lepo časté in se zvesto podveržejo njegovemu navdajanju.

Ako bi starši svoje otroke že berž v začetku angelu varhu priporočevali in jih učili, kako naj ga častijo, gotovo bi veliko več veselja nad njimi doživeli, ter bi bili mnogih bitkoat in žalosti obvarovani po svojih angelih varhah.

Leta 1862, predvečer sv. treh Kraljev, se neka pobožna družina po opravljeni večerni molitvi podá k pokoju. Hišni oče ino mati sta v izbi, kjer je tudi malo dete Genovefa v svoji zibeli. Oba sta že terdno spala, kar ju zbudi otrok iz spanja ter kliče: Mama, mama, vode mi dajte, žejna sem! Mati molči in se noče oglasiti ter meni, da se bo otrok že potolažil in zaspal. Ali otrok še glasneje kliče: Mama, mama, vode mi dajte, žejna sem! Mati ji na to reče: Molči Genovefka in ne bodi sitna; sej si poprej pila, zdaj zaspaj in daj mir! Ali Genovefka še na dalje kliče: Tata, tata, žejna sem, dajte mi vode hitro in le hitro mi dajte vode! Začne se tudi jokati in še bolj milo prositi, tako da se ji starši že ne morejo ustavljati. Mislita si oba — oče in mati: kaj pač more ravno necoj temu otroku biti, ker ni nikoli po noči vode prosilo, ampak vse noči tako mirno spalo, ravno necoj pa ne dá mirú? Torej mati vstane iz postelje in se nameni svojemu detetu po vode iti. Ali glej! komaj mati vrata odpre, jo strašen dim nazaj pahné: bilo je v kuhinji že vse v ognju, zavpije vsa prestrašena: Ogenj, ogenj je zunaj! Vsi skočijo po koncu in tudi še druge v pomoč sklicujejo in srečno ogenj še o pravem času pogasé. Po majhni zamudi pa bi bili lahko vsi nesrečni, morebiti pa tudi še v ognju konec storili. Dete pa, ki je poprej starše s toliko nadležnostjo budilo, zdaj v naj večem šundru sladko in mirno v zibeli spava, in ni več žejno. Ko se Genovefka zbudi, ji ponujajo vode, ali ona je noče piti.

Kdo je to dobro družino otel strašnega požara? Gotovo tega otroka nevidni angel varh, kteremu je ta dobra mati svojo ljubo Genovefko vsak večer serčno in goreče priporočevala, preden jo je še v zibelko spat položila.

Kdo je torej boljši prijatelj in voditelj človeku v življenju kakor njegov angel varh, kterega naj se vsaki zvesto derži in varuje žaliti ga. Torej:

O angelj moj! na stran' mi stoj;
Vari me povsod — vsih skušnjav in zmot;
Vodi me v namenjeno mi mesto,
Da, ko enkrat grem od tod,
Pridem v nebes kraljestvo.
O presrečen res je tá, ki se tebi v vodstvo dá;
Nesreča pa ga obdaja vsa, kdor varha tebe ne spozná.

— k —

Fabiola.

I.

Stari Greki in Rimljani bili so dvoje ljudstvo, na verhuncu tadanje omike. Ta omika, še dandanašnji močno čislana, je ziraló, v katerem se še zdaj zeló radi izobraženi narodi ogledujejo; je zaklad, iz kterega se tudi v zdanjih časih pogosto zajemlje, in je neka dragocenost, ktero znanstveno omikani ko kak talisman shranjuje. Nju pesniki, modrijani, zakonodajci, zgodovinarji, zdravitelji, slikarji, stavitelji, govorniki in drugi, pa tudi vojskovodji so in ostanejo pravi vzori in zares priče človeškega duha in njegovih zmožnost. Zemlja, na kateri se je razcvétala ta omika; možjé, kateri so stali na čelu ti omiki; kraji, po katerih so oni hodili, poslopja, v katerih so prebivali; dela, ktere so izveršili, — vse to ima na sebi neko posebno mikavnost, ima klasično vrednost, in marsikter znanstveno omikan nepristran človek z veseljem prebira knjige, ki mu v lepi besedi, temeljito in z vidno védnostjo reči to razkladajo in popisujejo. Takih knjig se tudi ne manjka med izobraženim narodi, in Francoz kakor Lah, Anglež ko Španjol ali Nemeč, vsaki jih rad preiskuje in bere, vsakemu teh je zanimiva domovina in domačija Sokrata, Solona, Apela,

Leonida, in toliko drugih blagih, modrih in junških Grekov; pa tudi ravno takó Virgilija, Horacija, Cicerona, Vetrurija, in tiste mogočne pozemeljske oblasti rimljanske, ktera je zapovedovala skoraj da vsemu takratnemu, znamenemu svetu.

Starih Grekov in Rimljanov ni več, šli so naravno pot, dosegli so verh omike, in potem sami sebi prepušeni brez višjega voditeljstva nagnili so se spet na drugo stran navzdol, in že so se v mehkužnosti in nravni spridenosti vtopljali in bili bi se popolnoma vtopili, kar zasveti nenavadna luč z nadnebna — jim ko rešiteljica in prestvariteljica. Greki in Rimljani bili so malikovavci, poznali niso pravega Boga, povsod med njimi vel je paganski duh, tudi njih znanstveno polje je tega priča. Luč nadnebna, ki jim je prisvitila, jim ni bila po volji, temveč zoperna, in vse so si prizadjali jo ugasniti in uničiti; pa zastoj. V sredi njih rogoviljenja, njih mehkužnosti in spačenosti, v sredi njih trinožnega poganjanja in mučenja vsih, ki so se krog omenjene luči zbirali, sahnila je bolj in bolj omika paganska, in med tem ko je ta sahnila, poganjati jela je kal nove vse lepše in veljavniše omike, ogrévana od oživljajoče gorkote oménjene nadnebne luči. Rimljani in Greki, ko malikovavci in neverniki, zgubljevali so se zdaj čedalje bolj; od druge strani pa prerajeni zopet vzhajali ko učenci Njega, ki je resnica, luč in pot življenja; vzhajali so ko kristjanje. Keršanstvo, v začetku luč zoperna nevernemu svetu in čertena od njega, je prešinilo človeštvo, ter ga ogrelo in ga čedalje bolj ogréva razširjaje se med ljudstvi po zemlji prerodivše njih duha in z njim vse djanje in ravanje človekovo. Keršanstvo, v začetku le majhno drevesce, rastle je in se razprostiralo, in raste in se razprostira še zmiraj, in že obsegajo veje njegove s svojo prijetno senco vse kraje sveta. Keršanstvo, ktero je v začetku pod zemljo in po skrivnih krajih se skrivati moglo, sega zdaj s svojo osrečevavno oblastjo dalječ čez meje izobraženega sveta. Keršanstvo, kterege so omikani Rimljani z zemlje poplaviti hotli, poplavilo je nje in njih omiko, ter jo s keršansko, toraj večno veljavno izobraženostjo nadomestilo. Ko zernje vsejano je kalilo keršanstvo in rastle in se širilo in vkoreninilo po vsem svetu, je človeštvo prerodilo ter mu vso drugo podobo, mu značaj keršanski vtisnilo. Stari neverni časi so nehali in pričela se je nova doba, in zdaj postala je véra v trojnoedinega, živega Boga in v večlovečeno besedo božjo podlaga, na kateri se je človeštvo vse prerajeno jelo zopet gibati, blažiti in izobraževati. Omiki sedanji je vir keršanski. Sebičnost, prazna čast, napuh in druge strasti bile so lastne paganstvu; ljubezen sveta in keršanska z življenjem, ki iz nje izvira in čedalje bolj v vsem dobrem dojema, in to v pravi časi in večni blagor človeku, pa je značaj keršanstva. Kolik razloček tedaj med kdaj in zdaj, med starim in novim svetom, med paganstvom in keršanstvom! Ako je pa zanimiva in omikavna za znanstveno omikanega knjiga, ki ga soznanji z domovino in domačijo pervakov Rimljanov in Grekov, mora tudi zanimiva biti za vsakega vernega knjiga, ki popisuje kraje, popisuje središe keršanstva, toraj tisto nadsvetno moč, ki je ves nekdanji svet prerodila in oblažila, ter ga v sedanjega spremenila. In ako je knjigo tako pisal mož, za tako delo ves sposoben in v resnici učen, in je ta pisatelj ko taki po širokem svetu slavno znan, zanimivati mora knjige ta tudi njega, ki je izobražen in znanstveno omikan, in to toliko bolj, ker zemlja, ktera se tu popisuje, je keršansko-klašična zemlja. In glej knjiga taka je Fabiola Wisemanova (Vajsmenova).

V ti knjigi razgrinja se ti pred očmi podzemeljski Rim ali katakombe, in ti se, prebravši le malo strani zanimivega popisa, v kratkem toliko soznaniš s temi kraji, da si reči moreš, da zdaj haaš zarés pravi zapovednik od njih ter veš njih začetek, njih namen ali odločbo, pa tudi njih podobo in poznejšo osodo. Tu, v teh podzemeljskih

krajih, kteri obsegajo ves Rim, in se delé v dolge ulice, ki se križajo na vse strani, v prostore ali kamre in v cerkve, tu v teh krajih posebno je živelo tako rekoč in se gibalo v prvih treh stoletjih keršanstvo mogočnega, pa še nevernega Rima. Tu so se shajali verni k službi Božji, tu jim je bila oznanovana beseda Božja, tu je bila darovana naj svetejša daritev, tu so se delili sveti zakramenti. Tu so bile posvetvanja vernih o času proteče nevarnosti, od tod je Petrov naslednik in poglavar vse cerkve cerkev vladal in vodil in svétu keršansko podobo vtisoval. Tu so se verni pripravljali in serčili za mučenstvo, tu so bile pokopališa keršanske, tu spé posebno oni smertno spanje, ki so darovali ko pravi junaki in sveti mučenci svoje življenje Bogu na čast, sebi v poveličanje nemenljivo po smerti, veri v spoznanje in spričevanje nje Božjega vira, in bližnjemu v blagi in sveti izgled. Tu, v teh podzemeljskih krajih, godite so se tedaj reči, ktere morajo vernika neizrečeno zanimivati, ktere pa tudi izobraženemu in učenemu zanimive ostanejo, kajti katakombe v Rimu so zemlja keršansko-klašična, ker so preimenitni spominiki pričetka, bojevanja in zmagovanega razvijanja onega takrat še svetu neznanega duha, ki je udušil mogočno staro paganstvo, ter svet spremenil in ga spreminja še vselej in navdaja in blaži, in ga bo navdajal in blažil, dokler se ne stekó dnovi zemeljskega bivanja, odločeni človeštvu. In take kraje popisuje knjiga Fabiola.

Fabiola, in toraj tudi popisovanje katakomb je spisal Wiseman, nadškof vestminsterski in kardinal svete rimske cerkve. Pisatelj ta je bil potemtakem na eni naj viših stopenj v človeški družbi, in te visoke stopnje ni dosegel po kakem stranskem potu, temveč povzdignile so ga edino le lastne zasluge. Wiseman je bil učen mož, kakor taki je večkrat v Londonu preiskovaje znanstvene reči z veliko pohvalo očitno govoril vpricho učenih, ne le katoličanov, ampak tudi protestantov; spisal je tudi več znanstvenih del, in kritika je pisatelja ko izverstnega, klašičnega izrekla. Tudi v Fabioli razodeva z ozirom na nekdanji čas svojo bogato védnost; katakombe, ktere popisuje, je sam osebnó večkrat vidil in pregledoval; njegova beseda je prosta, vendar pa krepka in izverstna. Mislimo toraj, da ne bomo resnici nezvesti, ako očitno izrečemo: Fabiola Wisemanova je knjiga zelo zelo mikavna, prijetna, pa tudi izverstna in podučna, in pa ne samo za priprosto, temveč in še posebno za izobraženo in omikano ljudstvo. V - 1.

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. Omenili smo že pri neki priliki družbe, ki se ima ustanoviti v prid obnemoglih in bolnih delavcev in njih družin. Ker je ta reč nekako potihnila, bi se lahko mislilo, da se je vse opustilo, kar bi pač škoda bilo, zakaj osnova té družbe je prav primerna in veliko dobrega obeta. Družniki plačajo 1 gl. vpisnine in po 10 ukr. na teden, za to pa dobivajo v bolezní ali pa kadar več ne morejo delati po 2 gl. na teden, o smerti družnika dobi njegova družina lepo pomoč in tudi letne ss. maše se bodo brale za mertve družnike. Če bo več vdeleževancev, večí pomoč bodo posamezni potrební dobivali. Posvetvanje zastran te družbe je bilo že pričo mestnega župana, več srenjskih svetovavcev in tudi gosp. Šmida iz Šiške, kteri je poseben zagovornik take družbe. Poročeval je g. dr. Bleiweis. Odboru, ki to reč v roki ima, bi bilo svetovati, da naj urno dela, povabila razposlje itd. če ne, utegne vse zaspati.

Iz Ljubljane. V „Novicah“ št. 34 v dopisu „iz Štirskega“ se po besedi bere to-le: „Sveto pismo, na Wolfove potroške na svitlo dano, v oblikah ovaja krvavo malo prave vednosti slovenskega jezika. Beré to delo se človeku zdi, kakor bi se gol valjal po koprivah; proti prekmurskemu je kakor noč in dan. Kvar za tolike potroške.“ — Tako neolikano zabavljanje, s kterim se velikanskemu delu spod-

bije veljava in spoštovanje, je prav po ceni. Ali je pa tudi res tako? Te spotikljive „oblike“ bodo naj berže nekterim tolikanj ostudni — iga, — am... in pa da je pisana obojna forma pri in per, kaj-li? „Da je vednost slovenskega jezika“ v tem, če piše kdo po tako imenovanih starih, ali pa po novih oblikah, ali če pusti enemu pisavcu pri, drugemu per, to je nova iznajdba. Glasi se zelo tako, kakor bi n. pr. rekel: Kopitar „v oblikah ovaja kervavo malo prave vednosti slovenskega jezika,“ ker je še po pričeti gajici pisal z bohoričico. Da ima Wolfovo sv. pismo sicer sem ter tje kake nedoslednosti v oblikah — pri tolikih pisavcih in tudi sploh ni brez vsih pomot, v kakoršnem koli oziru, to je lahko verjeti pri tako silnem delu, ki je bilo primeroma v prav kratki dobi zveršeno. Pokažite nam le eno samo izdajo v katerem koli jeziku brez pogreška! Tudi tega ne bomo odrekli, da bi sem ter tje zlog utegnili kaj malo glajši biti, ker gg. predstavljavci so se precej terdo držali izvirnega jezika, kar je v cerkvenem zmislu. Da se pa gospod pisavec na koprivah čuti, ko to bere, kar so spisali saj boljši slovenski cerkveni pisatelji na Kranjskem, je ne mara tudi od tod, ker mu znani golč ob štajersko-slovaški meji bolj sladko na ušesa bije, kakor sam priznava. Tudi mi smo že imeli priliko s tacimi govoriti in poterdti moramo, da se nismo čutili na rožicah; ali kaj čemo zato, ker vsakemu je svoje naj ljubše. Naj pristavimo pa vendar tudi to, kar so ravno štajarski gg. duhovni večkrat rekli, da namreč bukve za ljudstvo naj rajši jemlje iz Kranjskega, ker jih ljudstvo naj lažje bere in razume. — Kaj pravijo pa drugi o tej kervavo majhni vednosti? — Ko so se bili ranjki škof Wolf odmenili sv. pismo na svoje stroške za duhovstvo in ljudstvo v razumljivem jeziku na svitlo dati, so imeli lavantinski škof, nepozabljivi Slomšek, zavoljo tega še celo nekaj škode. Opustili so bili namreč vsled tega svoje lastno, bolj obširno osnovano izdajanje sv. pisma, ki ga je bilo že nekaj natisnjenege. Pri vsem tem pa, kako so Slomšek sodili novo sv. pismo? Jih je mar tudi serec bolelo za svoje lastne ali pa za g. Wolfove potroške? Kratko in malo ne; ravno na-proti so pisali v Ljubljano, da vselej komaj čakajo novih posameznih pol sv. pisma, kterege vse nasproti berejo z veliko zadovoljnostjo, in da jim pri tako izvrstnem delu ni britko zastran zgube, ki so jo terpeli, opustivši svoje lastno izdajanje. Omenili bi lahko tudi vgodno sodbo še družih, tudi gramatkarjev in oblikarjev, pa naj bo zadosti. Naš namen ni in ne bo prepirati se, temuč le za pravično reč besedo spregovoriti. Škoda ni za stroške; bila bi le škoda, ako bi marsikter gosp. duhoven ali drugi zavoljo puhlih betvic, ali pa vsled nespremišljenega zabavljanja ostal brez slovenskega sv. pisma, ki je pridigarjem potrebno kakor oko v glavi. Sej je še zmiraj resnica: Litera occidit, spiritus vivificat.

Iz Novomesta. — Pretekli so veselja polni dnevi, sabota, nedelja in ponedeljek za naše mesto, ohajalo je svojo petstoletno godovno. Veselja so vsim sereca gorelo, neštivilni slava- in živioklici so v zrak doneli od prvega trenutka svečanosti do zadnjega; pokazali so novomeščani, da so ravno tako zvesti svojemu cesarju, kakor vedó vredno čislati zasluge svojih slavnih predtedov, ki so se borili z ljutim kervolokom in ga večidel vselej hrabro premagali. Ravno tako so pa tudi pokazali, da so v Novomestu še verni in dobri kristjanje. Premalo časa imam, da bi vse natanko popisal, le to naj malo omenim, kar je bolj cerkvenega. Pervi dan, v saboto zvečer, je bilo mesto krasno razsvitljeno, in med drugimi svetlopisi (transparenti) so se naj bolje podali slovenski: „Vse za vero, dom in cara;“ „Novomesto Bog ohrani!“ „Sokolci, dobro došli!“ podoba kažejoča Jezusa, ki se s svojo Materjo poslovljuje. Pervi in zadnji sta bila na oknih samostanskih. Drugi dan je imela mestna straža, kateri so se keršanski meščani pridružili, v samostanski cerkvi svojo mašo, pri kateri je novomeška glasba dobro igrala. Ob dvanajstih pa so meščani

na svoje stroške pogostovali revne, kolikor jih je v mestu. To je posebno lepo delo! Tako so pokazali, da imajo dobre serca, ki vejo da se tudi ubožec rad veseli, ker marsikter bi bil brez tega petstoletnico lačen obhajal; tako je pa vendar popil zdravo kapljico na zdravje svojih dobrotnikov in vžil dober zalogljaj, ter s hvaležnim srcem do Boga in dobrotnikov petstoletnico vselega serca praznoval. V ponedeljek je bila velika sveta maša, ktero so služili p. n. gospod prošt sub infula, verli in domoljubni sokolci pa so péli, in sicer prav dobro, kakor je že njih navada in tako so svečanost in pobožnost zelo povzdignili. Tudi ta dan je bilo ubogim dobro postreženo pri precej bogati mizi. Vse te dni pa so naj več pripomogli ljubljanski sokolci, da so Novomeščani petstoletnico dostojno obhajali. Spodobno so jih bili sprejeli, ker o prihodu jim je šla na-proti mestna godba, in gosp. Ravnikar jih je z lepim krepkim nagovorom pozdravil, na kterege je tajnik južnega sokola dostojno odzdravil. Pri besedi, ktero so v nedeljo zvečer dali, so navdihnili dokaj slovenskega duha, in pač marsikter naj bi si bil pri besedah: „Od prvega tukaj stanuje moj rod, če vé kdo za drujga, pové naj odkod,“ v spomin poklical že toliko govorjenja in pisanja, ktero ni na nič družega merilo, kakor slovenski duh bolj vkoreniniti v Novomestu. Hvala preserčna tedaj sokolcem!

Končalo je Novomesto svojo prazničnost z zahvaljeno pesmijo pri veliki sv. maši. Da je pa slovenski duh v Novomestu domá, je kazalo banderce pri bandercu s slovenskimi barvami, pa tudi vdanost do svitlega cesarja, ker povsod, kjer so bile tribarvne, bila je tudi čenorumenca zastava. Bog daj pa tudi, da bi se vterdoval v Novomestu in po Dolenskem čedalje bolj keršanski duh, in da bi se oko tistih, ki imajo moč, oziralo posebno na povzdigo materialne koristi tega prijaznega mestica, naj bi bilo o drugi stoletnici za polovico več in stotero premožniši memo zdaj, v bogastvih duhovnih in telesnih. Novomesto, doživi še veliko stoletij in obhajaj še dosti tako veselih ur, od mene pa sprejmi poslovilo: „Z Bogom!“ Fr.

Iz Cirknice, 6. vel. serp. JJ. (Po nepriliki zakasnjeno.) — Vidim, draga Danica, kako redki so dopisi iz Cirknice in nje okolice. Morde misliš, de ni tukaj godnih dopisovavcev, ali de nimamo nič važnih dogodkov? Pa ni tako. Dostikrat bi ti vedili od tepežev, pobojev na duši in na telesu, od spridenih ponočnjakov sporočiti, torej pa vsak rajši molči. Naj ti povem ob kratkem najpred kaj od umerlega tvojega dopisovavca Miha Turšič-a iz Cirknice. Bil je ranjki, prej ko je zbolel, razposajen in čmern fante, pa Bog mnogokrat po svojih skrivnih potih drugač obrerne in čudovito svoje k sebi kličé. Tako je tudi s tem storil. Bila ga je bolezen že v 15. letu njegove starosti v posteljo položila, in celih 12 let in 4 mesece ni nič več iz postelje vstal. Vsi telesni udje so mu bili odpovedali in začelo mu je mečó in kosti gnjiti, na levi roki, na obeh nogah in persih, tako de je bil ves v odpertih ranah, in skoz celih 12 let mu je zmiraj iz ran teklo. Stopali na obeh nogah ste se mu bili podse sključili in zavili, na levi roki mu je bila cevna kost tako pregnila, de je v več koscih po dva do štiri palce dolge kosti si sam ven pulil, ter nam jih je v škateljici shranjene kazal. Zdravo je imel samo desno roko in glavo; torej ko je hotel kaj za Danico ali Novice pisati, ni mogel drugač, kakor ležé na herbtu (tako je zmiraj ležal) pisati, in si z desno roko papir in pero deržati. Strašno hude bolečine je preстал, pa se vendar nikoli ni priročil ali kake nejevolje kazal skoz vse čas svoje bolezní. Tako je bil v voljo Božjo vdan, de so se vsi čudili nad njegovo poterpežljivostjo. Previditi se je dal po večkrat skoz leto s sv. zakramenti in k zadnjemu prav pogostoma. Veliko bi se dalo od njega in njegove zadnje ure pisati, pa bil bi spis preobširen; naj še to povem, de je bil do zadnjega dihleja zmiraj čistega uma in jasne pameti, ter je pričujoče lepo učil in svaril, kakor kak pri-

digar. Vso družino je sklical in jim lepe nauke dajal, kako de naj si bodo dobri in radi ubogajo očeta in mater itd. — Ko se mu je zadnji trenutek bližal in je bil prav slab, je še želel svojega spovednika pri sebi imeti. Ko duhovni pridejo in molijo molitve za zadnjo uro, mu je precej odleglo in je rekel, de ga nobena stvar nič več ne boli in de je prav vesel, ko so ga še prišli obiskat. Hotel je dati celo za pivo, de bi še pili, ko je bil ves dober. Na to praša bolnik: No, kakšen svet mi boste dali, kako naj rečem, ko bom tje na uni svet prišel, in kmali reče sam: Mislim, de terdno vero in upanje moram imeti. Ko se še en čas tako z duhovnom zgovarjata, reče, de mu je ležiše preosko in de ga štranice tišijo, potem pa pravi: Treba je culico skupaj spraviti, paličico v roke, in moram iti . . . ; na to še ene krati po redkoma dihne in umerje — ob petih popoldne, v petek, 28. mal. serp.. Ne vé se, kakošno bi bilo njegovo življenje, ko bi zdrav bil; tako je pa lepo po keršansko živel in spodbudno umeril.

Akoravno jim delati ni mogel, ga družina jako pogreša, ker jim je vselej dobre svete dajal, jih svaril in jim za varha bil pri hiši. Vsak pa je rekel, ako ta ne bo zveličan, ne bo nobeden. Naj mu bodo te verstice za spomin — „Zg. Danici.“

31. mal. serp. ob 5. uri popoldan je pogorelo Doljno jezero. Neki kozolec je začel goreti na srednji strani, na to zraven njega druge postopja, in hitro je bilo pol vasi v strašnem plemenu. Ljudje so naglo prihiteli iz jezerskih senožet in njiv, kakor tudi iz Cirknice z gasilnico; pa kaj je pomagalo, ko ni bilo kaplje vode tam blizo dobiti, razun pri Vodonošu, kjer živino napajajo; pa še ta je tako deleč od vasi, de je ni bilo časa od tam voziti. Torej nismo mogli sikalnice rabiti. Akoravno je sever proti zgornjemu koncu pihal, so se hiše, ker je bilo vse suho, nevidoma od same vročine v nemale in v pol drugi uri je bila cela vas vpepeljena; samo na spodnjem koncu ena, na zgornjem ena hiša in pa cerkev je ostala.

Pač očitno je Bog vás opominjal, vprvo le z brezavko, ker lansko leto jim je bila toča pobila, letos so jim pa gosnice sadno drevje tako objedle, de je že takrat se vás vidila, kakor bi bila že pogorela. Gosenic je bilo toliko, de so se v kepah držale in jim v hiše lezle in v jed silile; kaj posebnega pa je to, de so bile gosnice ravno pri tih hišah, ki so zdaj ostale, zeleno drevje pustile. Ker se je blezo premalo maralo za opomin z brezavko, je Bog za palico prejel in udaril.

Ker ni bilo moč ognja ustaviti, smo iz hiš hitro nosili in oteli, kar se je dalo. Pri hišah, kjer je začelo goreti, in pa ker ljudi ni bilo doma, so prav malo oteli. Pogorelo je 43 hiš, ravno toliko hlevov, skednjev, kozoleev, 20 prešičev in eno tele. Ker so bili že vsi seno in žito pospravili, jim je tudi to vse zgorelo. Pripoveduje se, de je 86 let, od kar je bilo tudi Jezero pogorelo. Kdo de je zažgal? Sploh se govori in misli, de od tistih malovrednih ponočnjakov, ki iz gojzda kradejo in se zavoljo kazni pred žendarmi okoli skrivajo in potikajo, se je s pipo ali tlínko ogenj zatrosil in se vnelo, — če je že res ali ne? Sej ne more drugači biti, kakor kazni mora priti, ko se mera grehov vedno napolnuje in ne pomaga nobeno svarjenje več, ne v cerkvi, ne v šoli, ne od deželске gosposke, ne od duhovske. — Ravno so pred tremi tedni tukajšnji g. kaplan pri keršanskem nauku lepo opominjevali in jim lepo razložili bratovščino sv. Florjana, ter k pristopu nagovarjali, pa bilo je vse zastoj; kakor se jih drugo svarjenje in nauki ne primejo, tako tudi tukaj ni nič izdalo.

Kakor pa morajo velikokrat zavolj enih hudobnežev tudi mnogi pravični in nedolžni kazni terpeti, tako je tudi tukaj usmiljena vrednih veliko. Morebiti bodo tudi marsikteri zagrešeni vender le spregledali. Ko ni bilo več ko 9 zavarvanih, torej vljudno prosimo, draga Danica, de bi blagovoljno hotla darove sprejemati za te nesrečne pogo-

relce in jih tukajšnji čast. duhovščini pošiljati.*) Tudi vas, Daničine bravce in vse druge, katerim je ta nesreča znana, lepo prosimo, de bi tem revežem kak dar po svoji moči poslali. Nikar naj vas to ne odvrča od usmiljenaja, ker sem nekatere slabosti naših krajev omenil. Gotovo vam bodo hvaležni za to. „Bodite usmiljeni in usmiljenje bote dosegli.“

Iz Žužemberka, 25. vel. serp. — Včeraj smo obhajali v Trebnem sedmino za ranjcem preblagem Janezom Voglarjem. Sošlo se je bilo mnogo prijatelov pokojnega iz okolice. Blagovolite mu priloženo pesmico natisniti v spomin.

Solzica

na grob svojega nepozabljivega prijatla, gospoda
Janeza Voglar-ja,
stolnega kaplana.

„Smert nemila,
Črna dekla ti morije!
Tma obraz tvoj vedno krije,
Kodar hodiš, kjer ti bivaš,
Tugo, žalost le razlivaš.
Strah pred tabo, za tabó,
Serce sterto in okó.

Solzno kliče:
Smert nemila,
Črna dekla ti morije! —
Tak zdihujem, tak tujem,
Po grobeh se sprehajaje —
„Kraj počitka“ tukaj da je,
Šepetati tiho čujem.
Bil je glas, spomin mladosti,
Ko v naročji maternem igral se,
Pil iz njenih ust sladkosti,
Njenega duha navdal se.
Večkrat mi tako je pela:
„Božja dekla smert je bela,
Ljubenzjiva, čista d'vica,
Neoskrunjena desnica
Njena rožce v vence plete.
Spleta jih, Bogú donasa,

Kjer kraljuje mati naša,
Ona vse pri sebi hrani.
Mraza jih, pogina brani.
Božja dekla smert je bela,
Smert kristjana je vesela!“
Oh! pač lepa, ljubenzjiva,
Čista d'vica mora biti,
Da je tebe, dragi Janez,
Upala se dotakniti;
Neoskrunjena desnica
Njena pač res mora biti,
Da, nedolžna ti cvetlica!
Z njo s' se hotla zaročiti! —
Iz doline solz, britkosti
Si preselil se v nebesa,
Ti uživaš vse sladkosti; —
Nam tekó solze 'z očesa. —
Solze grenke, tugovanje
Zgine, — razjasni se lice.
Vtihnje britko žalovanje,
Ko se spomnimo resnice:
„Božja dekla smert je bela.
Smert kristjana je vesela!“ —

Josip Novak

Iz Maribora. † Namenjene so v Mariboru eksercicije za duhovnike, ktere se imajo pričeti 18. dne sept. Do sedaj se je komaj kakih 7 deležnikov oglasilo; gotovo jih še dosti več pride, sicer bi se ne splašalo eksercitantov z Dunaja vabiti, kajti tako majhno število deležnikov bi ga pač nekoliko v oči bódlo. — Ta mesec (sept.) gredo mil. škof birmat v Zaverčko in Hočko dekanijo; v Mariborski dekaniji bo birma v početku meseca oktobra.

Iz Gorice, 24. vel. serp. Preč. gosp. Ant. Urdich, korar in stolni dekan itd., ki je 18. t. m. v večnost se preselil, je bil mnogo zaslužen mož. Eno leto je bil kaplan v Šentviški gori na Tominskem, leta 1819 je postal pisar in tajnik v nadškofovi pisarnici in l. 1824 ravno tam kanceler, kar je bil do l. 1848. V tem letu je bil imenovan kanonik, in l. 1864 dekan stolne cerkve. Bil je dober, prijazen in zmerom vesel mož; zadnje leto pa je bil vedno bolan in veliko je terpel.

Malo dni po njegovi smerti je svet zapustil g. Budal, gimnazijalni profesor v pokoju in brat p. n. gosp. korarja skolastika Janeza Budal-a. Veliko zaslug si je bil pridobil za šole zavoljo modrega vedenja in učenosti.

Ob enem pa je tudi vojašina zgubila dva zaslužna stara vojaka. Pervi je bil baron Drechsel, 85 letni starček; drugi pa topniški major Sikora, 80 let star. Oba sta bila velikrat v boju in znano je, da sta bila hrabra vojsaka. — Imeli smo toraj pretečene dni lepe pogrebe in bilo je vse na nogah spremljat ranjcev trupla tje do groba. Naj v miru počivajo!

Imenovan je namesto g. Urdicha za gimnazijalnega nadškofovega komisarja p. n. gosp. korar D. Castellani. Na stopnjo ranj. korarja Urdicha pride, kakor se sliši, neki duhoven iz teržaške škofije.

*) Serčno radi. Vr.

Iz Gorice. (Konec.) Kaj pa so bili ti hudodelniki zgrešili? — Vzrok njih smerti je bil ta, ker so lansko leto, v Gradiški zavolj raznih hudobij zaperti, svojega tovarša Jurja Zeitingerja s silo in do mertvoga pobili. — Spitzer, iz Hatzendorfa pri Korneuburgu, 38 let star, je terdil, da nima nobene vere, znal je pisati in brati, in bil je zavoljo požiga že na Dunaju 1864 na vse žive dni v ječo obsojen, pa tudi sicer je bil slepar* in nezvest človek, lenuh brez kacega rokodelstva. V ječi se ni nikoli podložno podvergel hišnemu redu in je bil večkrat zato strahovan. Bil je čisto spačen in tako terdovraten, da je v sami jetniški cerkvi v Gradiški celo jetniškega duhovna hotel umoriti, ter mu je dolg železni žebelj v zatilnik vsadil. — Festner iz Neudorfa na Českem, 21 let star, brez premoženja, je bil od mladih nog tatinstvu podveržen, že 1860 zavoljo izdajske morije in ropa na 18 let v Gradiško obsojen, vedno nepokoren itd. — Speier, Dunajčan, 21 let star, brez premoženja, je bil zavoljo tatvine, sleparstva in nezvestobe že v Gradcu obsojen, ker je pa ondi nekemu jetniškemu varhu po življenji stregel, je bil na 12 let v Gradiško obsojen. — Take grozovite pregrehe so s poprej imenovano vred v Gradiški popolnoma dozorele in hudodelnike je dosegla časna pravica, ktera pa jih je poslala s kervavo sodbo pred večno pravico Božjo! — Izgleduj se, zanikarna mladost, ki se nočeš dela rezno lotiti, ki začenjaš po malem krasti, ki ponočuješ, se pretepaš in pobijaš, ki cerkev in ss. zakramente opušaš, ki nočeš pokornine skazovati ne staršem, ne gospodarjem, ne duhovnom in ne gosposki, Izgleduj se in premisli, kam te pelje tvoja svojeglavnost, — premisli, dokler je še čas!

Z Dunaja. + (Konec.) Poslednji dan svečanosti je bil odločen za proglašanje štipendij, ki jih je mestno županstvo dijakom odločilo, da saj nekaj stori za spomin pete stoletnice. Zares je le malo, kar je storilo veliko, bogato in sicer darežljivo mesto Dunaj. Vstanovile so se le tri štipendije po 300 gl. za dijake vsih fakultet posvetnih, brez razločka narodnosti, pa tudi brez razločka — vere, tako da zamorejo judje in luterani in, če je treba, tudi staroverci s katoliškimi mladenči to milost uživati v — katoliški Avstriji, na katoliškem vseučilišču! Slavno mestno starašinstvo je menda hotlo s svojim liberalizmom nekoliko popraviti kar je, češ da, zakrivilo starešinstvo vseučiliščno, ko je svečanost mesca avgusta obhajaje hotlo pokazati katoliški značaj visokih dunajskih šol. — Potem povzame rektor Hyrtl besedo v latinskem, krasnem govoru, ter kaže visoki pomen častnega doktorstva, ki ga vseučilišče podati hoče nekterim možem, ki tega sicer iskali niso, so pa po svoji učenosti verlo zaslužili. Z živo, ginjivo besedo se oberne govornik naj poprej k bogoslovju (sacra theologia) in govori toliko lepo o imenitnosti in častiti visokosti bogoslovja, da nas je vse zavzel. Potem oznani gospode, ki so za častne doktorje bogoslovja izvoljeni, med kterimi so: S. Aichner, kanonik briksenški; Mat. Binder, kanonik šentpolit.; Jan. Auer in Leop. Winter, piarista na Dunaji; Fr. Setzer, pridigar pri sv. Štefanu na Dunaji; Jan. Zwerger, stolni prost v Tridentu; Mih. Benger, duhovnik iz družbe sv. Alfonsa, Karol Vercellono, jezuit in profes. v Rimu. Za temi so sledili učenjaki, ki so imenovani za doktorje pravoslovja, med kterimi je tudi grof Auersperg (Anastazij Grün), pri čigar imenu se je posebno z galerij strahovito ploskalo, — zakaj? to ploskavei sami dobro vedo. — Pravdoslovci in medicinarji pa niso bili proglašeni, ker je bivši minister Šmerling imena: Virhow, Gneist in Waldek izbrisal iz imenika predloženih častnih doktorjev, vsled tega ste obe fakulteti: juridična in medicinarska, svoj imenik uničile, in boste poznej razglasile imena novoizvoljenih častnih doktorjev.

Govora konec je bila priserčno čestitovanje (voščenje) novim doktorjem, in slovo od pričujočih: „Valete et favete viri ornatissimi!“ Med živimi slavoklici in objemanjem

verlega rektorja stopi nenadoma profesor Stubenrauch pred Hyrtl'na in mu naznani, da je ravno došel za njega od pruskega kralja kronin red II verste, in mu ob enem diplom podá. —

Svečanost se je potem na večer ob 6 uri z obedom v „Neue Welt-u“ v Hitzingu doversila. Kakor je že navada, so se tukaj serčne misli in želje razodevale v napitnicah; ali priznati moramo, da bi z marsiktero napitnico bolje bilo, ko bi se ne bila govorila. — Rektor Hyrtl je napil na zdravje cesarju, kteremu se ima vseučilišče zahvaliti, da se bolj prosto giblje. — Za njim povzame Šmerling besedo, ki je pa preveč po nemški politiki dišala. Rekel je, da poročniki sicer v nemško domovino se vračajo, pa upati je, da se bodo skoraj zopet vidili, ne sicer tukaj, marveč v Frankobrodu (gromoviti slavoklici). In sicer vidili se bodo v parlamentu, ki bo združil poročnike vse Germanije. Dvakrat je sicer zedinovanje spodletelo: leta 1848 in pred dvema letoma, ko so cesar sami v ta namen v Frankobrod se podali. Pa k tretjemu, pravi Šmerling, bo gotovo stvar po sreči iztekla; k temu pa morajo nemške vseučilišča pripomagati, da v tem duhu mladež odgojevajo! — Oj, sem si mislil, če se to očitno naroča nemškim vseučiliščem; zakaj pa v Avstriji černe pike delajo možem po Slovenskem, ki ne merijo na politiško edinost, ampak le budijo zanemarjeni svoj narod, naj bi duhovno ne zadremal in se ne ugonobil? Ako nemški narod čuti, da brez duhovne edinosti nič ni, zakaj se pa nam v greh šteje, ako si prizadevamo, naj bi si saj v literaturi roke podali, ki smo v politiških zadevah razcepljeni? — Beseda Šmerlingova je tako vse navdušila, da so na glas klicali, naj vojaška godba zagode: „Was ist des Deutschen Vaterland.“ Ali bili so godci Madjari, in začeli so Szózat in Rakoczy mars. — To je bil avstrijski odgovor na besede eksministra, ki je v Avstrii oviral, kar v Germanii izpeljati hoče. — Ko banda vstreči ni mogla željam kipečih nemških serc, si gostje sami zapoje „des Deutschen Vaterland,“ pa so dosti slabo péli. Ostalih napitnic brez števila se nam ne ljubi posebej popisovati, opomnimo naj le še napitnice Balcerove, ki je klical: Znanstva naj viši cilj je: resnica! — To se tako razume samo od sebe, kajti brez resnice je vsaka znanost grad v megli postavljen. Želeli bi bili iz njegovih ust slišati, da je vsake znanosti edini in poslednji cilj: Bog, in da bi bil kot modroslovec to v kratkih besedah pokazal. Ali mož pozabiti ne more, da je günterianizem obsojen od cerkve, in berž ko ne, mu jasni govor Hyrtl'nov mirú ni dal, dokler ni svoje modrosti izustil.

Tako je tedaj preteklo prvih 500 let vseučilišču, zdaj je nastopilo drugo polovico tisoč let. Ali se bode v tej polovici katoliški duh visokih šol bolj krepko razvil? Ali se bode popolnoma vresničila visoka misel ustanovitelja tega vseučilišča, nadvojvoda Rudolfa IV: „Wir haben es gehalten für Unser heilig Pflicht, zu stiften solche Lehr, damit, des ersten, unser christlich Glaube verbreitet und vermehret werde; des andern aber, das gemein Gut, recht Gericht, menschliche Vernunft aufnehme und gedeihe, und das Licht Göttlicher Weisheit und Gerechtigkeit erleuchte und erwärme aller Menschen Herzen?“

Kdo bi tega ne želel; samo treba je, da se k temu pravi možje za vseučilišče iščejo in sicer v Avstriji sami, ne pa po luteranskih vseučiliščih nemških, kakor se je žalibog že večkrat to godilo. Močno se bojimo, da utegnejo za vseučilišče hudi boji priti med tisto stranko, ki si je zdaj z vsemi možmi prizadevala, popolnoma zbrisati spomin katoliške ustanovitve vseučilišča, in med zagovorniki katoliškega značaja vseučilišča, ki se možko ustavljajo namenom, krivovercem pot dokopati do akademskih služb. Bog naj množi, ohrani in krepeča te može!

Iz Amerike.

Iz Krov-Ving-a v Minesoti pišejo preč. gosp. misijonar Fr. Pirc 1. avg. 1865 prav tehtnih novic. Pravijo, da zavoljo pomanjkanja pomočnikov za indijanske misijone je že kaka dva mesca prestanek v njih misijonih. Pridni gosp. Tomazin, ki je zdaj pri njih, bo ješeni posvečen in se zdaj prav čversto uči indijanskega jezika in je bil z njimi mesca rožnika že v misijonu. V misijonu Leech Lake, pravijo, sem jest sv. vero oznanoval odraslim in gospod Tomazin je otroke v šoli prav čversto učil. Poslednjič je prišel k nama tudi gosp. Buh z Venebegasić-jezera, kjer je imel že od prosenca mesca dobro indijansko šolo in je vsak dan prav v obilnem številu zbranim odraslim divjakom po indijansko pridigal. V 4 mescih se je naučil indijanskega jezika. Indijani ga serčno ljubijo in želé ga za zmiraj med seboj imeti. Dvanajst imenitnih poglavarjev se je tam zbralo, ki so vsi obljubili k naši sveti veri pristopiti in so živo prosili duhovnov za svoje podložne, kateri hrepené po sv. veri; treba je bilo pa zopet s poterpljenjem in upanjem jih tolažiti. — Kerstili smo tamkaj nekaj novih vernikov ter popotvali v št. Pavel, kamor so nas vabili naš mil. škof k duhovnim vajam. Po dokončanih vajah, pri katerih je bilo 30 duhovnov te škofije, sem po škofovem povelji v lepi stolni cerkvi **obhajal svojo petdesetletnico.** — K sklepu sem v škofovem dvoru za odhodnjo do vsih imel še latinsk govor; vsi — v eksercicijah po duhu obnovljeni — smo se potem vernili v svoje misijone.

Srečno in ves oserčen za misijon sem prišel v Krov-Ving, pa kmali me je nesreča obiskala. Po velikem trudu pregrét sem namreč nespremišljeno popil kozarec bistre vode, in kmali sem imel pljučnico in hud nadušljivi kašelj. Vnetje pljuč sem s svojo homeopatijo kmali vtolažil, toda siln za-dušni kašelj me je prignal do kraja groba ter me je kaka dva tedna tako zdeloval, da nisem mogel ne spati ne jesti. Včeraj in danes pa je zmagala moja močna natura, in tako se mi je zboljšalo, da sem sklenil jutri podati se v indijanski misijon v Red-Lake, 250 milj deleč, kamor me bo spremljal moj ljubi pomočnik g. Tomazin.* (Konec nast.)

Kaj je kej novega po širokem svetu?

Razne novice. Sloveči znanec izhodnjih jezikov, Drach, bivši veliki rabin v Parizu, je umrl ko goreč katoličan to leto v Rimu. Njegovi trije sinovi so katoliški misijonarji na Kitajskem, njegove dve hčeri pa redovnici, samo njegova žena je ostala judinja. V tem slavnem možu je bila velika učenost zedinjena z globoko vernostjo in resno pokoro, ktera se je razodela tudi s tem, da se je bil dal prenesti v bolnišnico, akoravno je bil premožen, da je po zgledu božjega Zveličarja umrl ubožen. Vse svoje premoženje z bogato in drago knjižnico vred je odkazal Propagandi, družbi za razširjanje sv. vere po vsi zemlji. (Blah.) — Časniki pišejo, da so oo. jezuiti v Carigradu pričeli gimnazijo. To je za katoliško reč imeniten pospéh, pa tudi za narodnost in oliko jugoslovansko velik prid, ker iz zanesljivega vira vemo, da bodo čč. oo. imeli na slovansko narodnost poseben ozir; vse slovanske moči, kakoršnih obilno in čverstih imajo, bodo ondi v hipu zbrali, ako se začno slovanski mladenčji zbirati. Prihodnje leto bodo imeli že pet odredov. Delali bodo za oliko toliko lozej, ker pridobili so si velik prostor v naj lepšem delu carigradskega mesta. Cerkev, ki je po vsem svetu omiko razširjala, bode tako tudi Bulgarom in sploh Slovanom na Turškem kviško pomagala. — Govori se, da v Sieni je neki Cellesi osno-

val demokratiško društvo novih novernikov, ki se imenujejo „prosti mislivci.“ Izvolili so si brezbožni mislivci tudi znanega rovarja Macini-a za častnega svojega uda in so mu to naznanili. Macini se jim je sladko zahvalil, izgovoril se pa, da te drage časti ne more sprejeti, ker to je reč vesti on pa ni z njimi edinih misel. To je med laškimi prekucuhi napravilo pravi babel; eni se spreobračajo, drugi kričijo čez Macina. „Diritto“ pravi celó, da je „Macini bolj katolišk od papeža.“ (Un. Cat.) — Novi laški minister pečatnik ima neki osnovano, vse cerkveno redove zatreti, zlasti tiste, ki se pečajo z učenjem. Minister Sella hoče zadušiti vse vstave, v katerih se nosi redovna obleka. Ta reč je na verhunec priklopela, zanesljivo se bode skorej na boljše obrnilo. — Za naslednika litomerijskega škofa se imenujejo p. n. gg.: Plaucar, kanonik na Hradčinu v Pragi, kanonik dr. Prucha, dr. prof. Švec, in g. Mareš. (Bud.) — Mehikanski cesar Maksimilijan je dobil pomoč od francoskega cesarja Napoleona zoper Juvarez-a, in ob ravno tistem času je zvezna vlada generalu ob mehikanski meji terdo zapovedala, da naj se ostro nepristrano obnaša. Novojeorški kat. list k temu pravi: „Kar se v Londonu, Parizu in Vasingtonu diplomatsko kuha zastran Mehike, da se ljudu na nos ne navezuje. Preveč vediti boli glava in je torej nezdravo.“ Toliko se pa vender lahko vé, da Napoleon zna tudi republikance panati, da mirno počepnejo, akoravno cesarstva med seboj radi ne vidijo. — V Parizu se kolerina močno razširja in bojé se, da se utegne v kolero zvreči. — V Smirni so usmiljene sestre pravi angeli ubogim bolnikom za kolero; po dnevi in po noči in po vsem mestu z 200,000 prebivavci strežejo kristjanom in judom in vsim, ki pomoči potrebujejo z nepopisljivo vdanostjo, pridnostjo in poterpežljivostjo. Protestanske diakonise se neki še niso nič prikazale. Enako se skazujejo usmiljenice v Jakinu, kjer jih je nekaj tudi že omagalo v svojem poklicu za ravno to boleznijo. Prišlo jih je več celo iz Turina v Jakin in izmed teh ste nedavno dve umerle. Drugi ljudje beže ko bolezen v kako mesto pride, usmiljene sestre pa prihajajo. Čuda sicer ni, da se grešnik smerti boji, nedolžni pa ji vesel naproti gré. — Dve šibe strašno žugate hudobni in brezbožni Italii: kolera in briganti, roparji, ki ne vprašajo ne za novo Italijo, ne za kakoršno koli postavo, ropajo in nadlegajo mirne prebivavce, kakor tudi lahunsko vojaštvo. Brigantstvo se neki obnovljuje, in tudi kolera že kosi po Napolitanskem, zlasti v Sanseveru v Kapitanati, kjer so vsak dan napadi in merličji. — Briganti so med drugim onega mesca v Poleni na pristavi nekega Novante-a Vinc. potokli 414 ovac. V Abrucih so napadli pošto, vodnika in popotnike oropali in oplenili, pisma razdjali in razmetali. Tako se splačuje Napolitanom njih nezvestoba do kralja Franciška II. Tacih žalostnih dogodb pa je brez vsega števila. — Sv. Oče Pij IX, ki so zdaj v svoji létnici v Kastel-Gandolfu, so zapovedali, da naj se jim precej naznani, ako se v Rimu kolera prikaže, ker naglo se hocejo verniti in biti med svojim ljudstvom ob hudih dnevih. — V Jakinu jih je kolera dosti več pobrala, kakor pa so naznanila (buletini) pravile; 7 zdravnikov, 11 usmiljenih sester in več duhovnov je darovalo svoje življenje. — Šlesvik-holštajnska reč so v gaštanjanskem dogovoru tako vravnali, da v Šlesvik-u gospoduje Prusija, v Holštanju Avstrija, Lauenburgu se je Avstrija odpovedala, Prusija ji zato plača poltretji milijon danskih terdnjakov. Šteje pa Lauenburg kacic 50,000 duš, ima 3 mesta, 150 vasi in 22 plemenitih posestev. — Dva imenitna in sloveča katoliška moža sta to dobo umerla: pred nekaj dnevi v Veroni znani dobrotnik zapušene mladine, v. č. g. Mazza, — 27. a. m. pa v Gradcu g. Frid. Hurter, spreobrnjenec, c. kr. dvorni svetnik in avstr. zgodovinar, silo učen mož, stanovitnega značaja, posebno veren in pobožen katoličan. Bog daj njima večni mir in pokoj!

*) Ali bi ne bilo lepo za nas Slovence, ko bi svojemu preljubemu tolikanj spostovanemu in zaslužnemu rojaku gosp. Pircu poslali malo vezilec za njih zlato novo mašo? To bi jih močno veselilo po tolikem terpljenji in v tolikih britkostih še v njih starih dnevih. Poskusimo. Vr.

Za apostolstvo molitve.

Nameni, na ktere naj bratje in sestre molitvenega apostolstva svoje molitve, dobre misli, djanja in terpljenja Bogu darujejo ob vsih dneh v mesecu kimovcu.

Poglavitni namen za vsak dan tega mesca je ta-le:

Da bi se katoliški duh po ne naših (in avstrijskih) odrediših in učilnih napravah budil, ohranil in množil.

K temu glavnemu namenu se pa vsak dan po praznikih pridevajo še posebni nameni. Kar je med kambama, je postavljeno posebej za naše slovenske potrebe, drugo je iz časnika „Sendbote.“

1. dan je god sv. Ilne ali Egidija; moli se ta dan zraven zgorej omenjenega namena še za tele potrebe: Da bi Bog od-ernil kužljive bolezni (kakor je kolera). Za odpravo nekega velikega pohujšanja (pri nas tudi ponočevanja.) (Za razširjanje apostolstvene molitve po Slovenskem.)

2. dan. Sv. Štefan kralj. Moli za serčnost in moč kerš. poglavarjev v varstvu sv. Cerkve. (Za katolice na Ogerskem.)

3. Angelska nedelja. Moli za napravo v prid zane-marjenih deklie v nekem kraju (v Ljubljani za napravo sirotišnice). (Za slovensko mladost, ktera je v posebni nevarnosti.)

4. Sv. Rozalija. Moli za spreobrnjenje judov. (Za zapeljano mladost, in za deržine, ki so v britkostih.)

5. Sv. Lavrencij Justinijan. Moli za srečno volitev več škofov, za cerkev na Badenskem. (Za šolsko mladino po slovanskih dezelah.)

6. Sv. Magen. (Ss. Hermogen in Fortunat). Moli v prid duhovskih in mniških pobožnih vaj (eksercij) za misijone. (Za poživljenje sv. vere v višjih stanovih.)

7. Sv. Regina dev. (Sv. Anastazij muč.) Moli za blagoslov v velikem zboru katoliških društev v Trieru. (Za moč keršanskim devicam zoper zalezovanje po naših mestih in vaseh.)

8. Mali Šmaren ali rojstvo Marije Device. Moli (za našo deželo in zlasti za božje poti, da bi jih razuzdani v pregreho ne obračali. — Za deviške klostre. — Za več spreobrnjenj.)

9. Sv. Peter Klaver, apostelj zamurcev. Moli za prekmurske misijone, zlasti v Afriki in Indii, in za misionarje v Avstralii. (Za terdovratne po naših krajih.)

10. Marijno presladko ime. Moli za sv. Očeta in za cerkvene poglavarje. (Za tiste, ki so se namenili v duhovski stan, in sploh za naše bogoslovce.)

11. Sv. Teodora spokornica. Moli za pokorivne naprave (za delavnišnico in naše ječe.) (Za tiste, ki niso velikonočne spovedi opravili.) Za srečo v tehtni deržavni spremeni.

12. Sv. Gvidon. Moli za rokodelske faute. (Za posebne potrebe nekega mesta.) (Za nektere duše v njih britkostih in potrebah.)

13. Sv. Filip mučenec. Moli za tergovstvo (v verskih potrebah.) (Za bolnike.) (Za srečno volitev stanú naše mladine.)

14. Povikšanje sv. Križa. Sv. Notburga. Moli za avstrijsko cesarsko hišo. (Za posle.)

15. Porfirij. (Sv. Nikomed.) Moli za odpravo pohujšanja pri kazališih pri razuzdanem časništvu in sploh tisku. (Za gospodarje in zapovedovavce.) (Konec nast.)

Jutranja.

Počiva tiho, nema je narava,
In nič mirú ne moti krog in krog.
Tihotno z listjem le šumlja dobrava,
Kot šetal bi pod drevjem stvarnik Bog.

V sercé noč tudi meni mir je vlila,
Saj čutim se kot bil bi nova stvar;
Je hvale iskra v persih se zbudila,
Molitev gorka, Bog moj! Tebi v dar.

Oserčen grem med reve in težave,
Ki nam rodi jih tú življenja pot;
Saj te nam, da ne bredemo v gošave
Pogube večne, branijo povsod.

Č.

Iz Ljubljane. Mestni župan gosp. dr. Kosta in dr. Bleiweis, ki sta zdaj na Dunaju, utegneta pri deržavnem ministru marsikaj opraviti v prid naše dežele in domorodne reči. Gosp. županu je 26. u. m. g. Belkredi zaterdil, da so Nj. veličanstvo svetli cesar stanovitne volje avtonomijo ali samostojnost srenjsko vresničiti, ker v svobodi srenj da je edina podstava zdravega prostotnega deržavnega razcvita, vselej pa da je skažena, ako se od zgorej začne zidati. Treba pa je časa — zavoljo hudih nasprotnikov in družih okolišin. (Trigl.) — G. župan je bil tudi pred svitl. cesarjem zahvaliti se za poterditev. — Dr. Bleiweis je prišel 31. u. m. ponoči z Dunaja domú prav vesel in poln dobrega upanja. Bil je trikrat pri deržavnem ministru, govoril je z njim o ravnopravnosti slovensine po šolah in vradnijah, in o mnogoterih potrebah slovenskega naroda, in zanaša se, da ne zastonj. Hvalil je tudi gosp. Helferta, kako je on pravičen mož, in da je Slovanom vsega dobrega v šolah pričakovati, ako njegov vpliv obveljá. —

V Železnike so v torek, 5. kim., povabljeni gg. součenci in prijatli ranje. g. M. Lotrič-a, ker ta dan se mu bode spominek postavil.

Duhovske spremembe.

V goriški nadškofii. Umerla sta gg.: 15. u. m. Ant. Kobal, duhoven v pokoju. 18. u. m. Ant. Urdich, korar in stolni dekan. R. I. P.!

V ljubljanski škofii. Ti-le gg. so prestavljeni ali postavljeni: Frid. Križnar z Grada za stolnega kaplana v Ljubljano; Jan. Kramar, sem. duhoven v Grad; Mih. Zupan s Šentvida pri Ljubljani v Leskovec; Al. Stare iz Planine v Šentvid; Fr. Grivic iz Prečine v Planino; Jož. Preša iz Koprivnika v Prečino; Leop. Gorenc, novoposv., v Koprivnik; dr. Jož. Rogač s Kerke v Dobropolje; Lor. Urbania s Kranjske gore na Kerko; Fr. Cirar, novoposv., v Kranjsko goro; Štef. Jaklič iz Postonje v Mengeš; Jan. Vesel, novoposv., v Postojno na unega mesto; Peter Krištofič z Gorij k sv. Križu pri Teržiču; Drag. Klun, novoposv., v Gorije.

V lavantinski škofii. Gg. Ignacij Orožen v Mozirjem in Janez Kalin pri sv. Križu na Slatini menjata svoje fare do 1. sept. G. Ignacij Tavšcl, župnik pri sv. Jederti, gre v pokoj, mesto njega je postal župnik g. Gregor Prekoršek. V Jurjev kloster je prišel za župnika g. Mat. Vrečko, in v sv. Andrej g. Anton Šibal za ravnatelja glavne šole in pripravništva šolskega v Mariboru.

Dobrotni darovi.

Za vezilo zlatomašniku v Ameriki, preč. gosp. Pirca. „Venite exultemus Domino!“ 1 tol. sr. za 2 gl. str. dn. — Za pogorelce na Cirkniškem. M. B. 2 gl.